

HÉTFALU

SZERKESZTŐK: HOCHBAUER GYULA
ÉS DR. KOVÁCS LEHEL ISTVÁN

ALAPÍTOTTA ÉS SZERKESZTETTE (1906–1911):
DR. FEKETE ENDRE ÉS KISS BÉLA

• SIPOS EMESE

7SPORT 7NAP 7FALU – AVAGY SPORTOSAN HÉTFALUBAN

Idén a sportágak az egész világot körülölelték. Ilyen-olyan módon, mindannyian részesei lehettünk egy vagy több sporteseménynek, akár résztvevőként, sportolóként, szurkolóként, nézőként vagy hozzátartozóként. Nyár elején láthattuk az európai focibajnokságot, majd utána a párizsi nyári olimpiai játékokat. Ezeket követték az itthoni események a mi kis hétfalusi térségünkben, hiszen a HMIK ismét megszervezte a 7Sport7Nap7Falu című rendezvényét.

A tavalyi kezdeményezés után az esemény idén is megvalósult. Az új rendezvény új arcokat mozgósított, olyan fiatalokat, akiket a sport által sikerült megszólítani. Az elmúlt időszakban azt tapasztaljuk, hogy egyre nehezebb a közösség tagjai bevonni a különböző eseményekbe, főleg nagyobb létszámban. Ez az alkalom viszont azt mutatta meg, hogy nem a létszámon van a lényeg, hanem a változatosságon, a minőségen és a minél több típusú alkalmon. A rendezvény lényege az volt, hogy minden nap egyebet nyújthasson: minden nap Hétfalu különböző falvaiban találkozhattunk más és más sportokat kipróbálni közösen.

Így alakult, hogy hétfőn Türrkösen az evangélikus templomkertben volt az első sportnap, ahol röplabdázni, pingpongozni lehetett az est első felében, ezt szüriküleskor felváltotta az égbolt-, csillag- és holdvizsgálás. A tevékenységet Csíkszere-dából, a Telescop Expert részéről Fejér Szende vezette. Szende segítségével csillagterképet lehetett készíteni, megismertette az égboltot és a látszódo csillagképeket, és a teleszkópjai segítségével lehetőség adódott közelebről is megvizsgálni a holdat, az esthajnalcsillagot, de még a Szaturnuszt is.

Kedden az esemény Háromfaluba vándorolt, méghozzá Tatrangba a nagy focipályákra, ahol a jelenlevők focizhattak. Azok, akik nem fociztak, röplabdázhattak vagy tollasozhattak a focipálya szélén.

Szerdán Zajzonban folytattuk a

sportot, kissé kiengedve a gőzt, hiszen az újonnan nyílt Hygge kávézóba vártuk az érdeklődőket. Tekintettel arra, hogy beltéren zajlott az est, szakozni lehetett, hiszen a sport nemcsak az izmokat mozgatja, hanem az agyat is. Kivételesen, társasjátékok is előkerültek, így a résztvevők megmérkőzhettek egymással Catanban, Dixitben vagy éppen Ligrettóban.

A csütörtöki napunk ismét Négyfaluban zajlott, Csernátfaluban a negyedben levő sportpályán. A kivilágított pályán kosarazni, röplabdázni és tollasozni volt alkalmuk a jelenlevőknek

Pénteken métázni lehetett Pürkerrecen, a focipályán, amelyet a résztvevők az eső ellenére megtöltöttek. Szerencsére nem tartott sokáig az eső, így a játék is jól lezajlott, sőt, még az utolsó labdát is sikerült megtalálni a szürikületben.

Szombati fő napunkat Hosszúfaluban szerveztük meg, a tavalyihoz hasonlóan a Barcasági Csángó Alapítvány területén, ám a hétvége ellenére csak 17 órától volt kapunyitás. Az udvaron folyamatosan ki lehetett próbálni a röplabdát, tollast, focit, lábteniszt, pingpongot. Ezek mellett, Budau Loredana segítségével zumba órán is részt lehetett venni, illetve Nagy Tímea vezetésével a jógát is ki lehetett próbálni. A sportesemények mellett egy érdekes és tartalmas beszélgetésen is részt vehettünk: két kiváló és különleges fiatal mesélte el tapasztalatait és élményeit, amelyeket egyenként átéltek az általuk kedvelt sportágban. Antal Hunor a sakkban fedezte fel tehetségét, és sikeresen, győztesként vesz részt több versenyen és bajnokságon is, míg Bakk Mátyás a karate világában mozog otthonosan, és ebben a sportágban bizonyít versenyeken és bajnokságokon. Mindketten kitűnnek társaik közül úgy nemzeti, mint nemzetközi szinten, amire mi, a közösség nagyon büszkék vagyunk. A fiúktól tanulhattuk meg, hogy kitartás és elszántság szükséges a sikerhez vezető úthoz, türelem, hogy ki tudjuk várni a befektetett munkánk gyümölcsét, de ha ezt mind betartjuk,

akkor a beérett gyümölcs kamatozva térül vissza felénk.

A szombat estét táborfüzes nótaesttel zártuk volna, ha az időjárás nem szól bele terveinkbe, így a Négyfalusi Trió zenekar segítségével és zenei aláfestésével a nagyteremben tartottuk meg daloló estünket.

Utolsó sportnapunkat vasárnap, Bácsfaluban tartottuk: kibicikliztünk a Malomdombokhoz, majd a Hétlétrákhöz vezető út egy részén is végigjártunk.

Az eseménysorozat fő attrakciójának számított a röplabda, hiszen a legnagyobb érdeklődésnek örvendett. Ugyanakkor mi, a szervezők is örvendünk, hogy ennyi, tartalmas és változatos tevékenységen sikerült több, mint 120 fiatalt megmozgatni úgy Hétfaluból, mint Brassóból, és még jobban örvendünk, hogy pozitív visszajelzéseket kaptunk, amelyek szerint kis eseményünket jövőre is szívesen látják a helyi fiatalok.

• SZERKESZTŐSÉG

HÉTFALUSI HÍREK

Ismét kézműves vásár a Szent Mihály Napokon. Megkezdődött a jelentkezés.

A szervezők várják azoknak a kézműveseknek a jelentkezését, akik termékeikkel részt vennének a 28. Szent Mihály Napok alkalmával szervezett kézműves vásáron szeptember 28-29. között. Jelentkezési határidő: augusztus 31., a jelentkezések elbírálása pedig

Ez úton is köszönjük és kiemeljük támogatóinkat, a Brassó Megyei Tanácsot, mint az esemény főtámogatóját és a Zizin ásványvizet, akik a sporthéten résztvevők vízellátásáról gondoskodtak. Ugyanitt köszönjük partnereinknek a helyszín vagy program pont biztosítását: Türrkösi Evangélikus Egyházközség, Tatrangi Önkormányzat, Hygge Kávézó Zajzon, Barcasági Csángó Alapítvány és Négyfalusi Trió. Nélkülük nem tudtuk volna ilyen jól és zökkenőmentesen megszervezni eseményünket.

Nem vagyunk egyformák, így nem is érdekelhet minket mindig ugyanaz az esemény. De szerencsénkre a Barcaság nem alszik, folyamatosan pörög, így mindannyian megtalálhatjuk az éppen nekünk szóló programot, ha megragadjuk a lehetőséget és jelen vagyunk. Mert addig lesznek résztvevők, amíg lesznek programok, és addig lesznek programok, amíg lesz, aki megszervezze őket.

• VERES EMESE GYÖNGYVÉR, TÓTH SÁRA

NYOLCADIK ALKALOMMAL IS A KÖZÉPPONTBAN A SÜTEMÉNY

A 28. Szent Mihály Napok keretében verseny és vásár lesz. Az idén az ősz aranybarna színeit szeretnénk felidézni a fenséges méz és az édes, bársonyos karamell segítségével. Olyan süteményeket választottunk, amelyeknek nem tud senki ellenállni. A méz, édes és sós karamell, fűszerek, krémek, ropogós elemek olyan fenséges íz-kavalkádot alkotnak, amelyek nemcsak karácsonykor, de bármilyen alkalomra megállják a helyüket az ünnepi ebéd megkoronázásaként.

A **méz** az egyik legrégebbi természetes gyógyhatású finomságok egyike. Magában fogyasztva vagy teába csorgatva a leghatásosabb, de desszertjeinket is édesíthetjük vele, hiszen a méz könnyebben emészthető, mint a háztartási cukor. Mézeskalács, mézes krémes vagy puszedli: számtalan finomság alapja a folyékony ételelixír. És nem csak karácsonyra ajánljuk ezeket a csodás finomságokat.

Nyúlós, ragadós, nagyon édes, de imádjuk. A **karamellával** nagyon sok desszertet még finomabbá varázsolhatunk. Persze az édes karamell mellett a sós változatot is kipróbálhatjuk, az sem rontja el a süteményt. Sőt!

A versenyt hat kategóriában hirdetjük meg. Csapatonként egy-egy süteménnyel lehet benevezni mindegyik kategóriába. 1. Mézes krémes; 2. Marlenka; 3. Mézes vagy karamelles pohárdesszert; 4. Crème brulée; 5. Mézes vagy karamelles muffin; 6. Mézes keksz.

1. Mézes krémes: Tökéletes karácsonyi sütemény. Habos-vajas krém és lekvár mézes piskótalapok között, a tetején - ízlés szerint - csokoládéval. Kevésbé tömény és eteti magát. Nagyon nehéz megállni, hogy ne fogyjon el egy pillanat alatt. A dolgot nehezíti, hogy a mézes krémesnek muszáj egy napot pihennie, mielőtt felszeletelik, mert arra, hogy a mézes tészta megpuhuljon és az ízek összeérjenek, bizony várni kell. Megoszlanak a vélemények, hogy kell-e bele lekvár. Bármilyen savanykásabb lekvárral tökéletes lesz. A mézes krémes - főleg azért, mert elég hosszadalmas az elkészítése - ünnepi sütemény. A tetejét is kétféleképpen lehet díszíteni, csokoládémázzal vagy simán csak porcukorral.

2. Marlenka: Az igazi Marlenka alapreceptje örmény. A Marlenka sztorija filmbe illő. Történt ugyanis, hogy a Georg Avetisjan néhány évtizeddel ezelőtt elhagyta szülőhazáját, Örményországot, és egy jobb élet reményében Csehországba költözött. Sok mindennel próbálkozott, ám igazán semmiben nem találta meg a számítását, míg egyik nap véletlenül megkóstoltatta szomszédai-

val a nővére által készített híres családi mézes sütit. Itt jött a mesebeli fordulat: a süti ugyanis annyira "bejött", hogy nemcsak a környékbeliek kezdtek rendszeresen rendelni belőle, de szép lassan a helyi kávéházak, éttermek is. Így pár év után üzemszerű gyártásba kezdett, a többi pedig nagyjából kitalálható. A Marlenka tipikusan az a sütemény, amit, ha egy háziasszony megkóstol, általában meg is próbálja elkészíteni.

3. Mézes vagy karamelles pohárdesszert: A poharas desszertek legtöbbje sütés nélkül készül, szinte pillanatok alatt össze lehet állítani. Ezért kezdő és tapasztalt háziasszonyok egyaránt szeretik. Jól tárolható, szépen tálalható és persze a legfontosabb, hogy elronthatatlan. Ha túl hígra sikerül valami, nem gond, amúgy is pohárban tálaljuk. Ha nem lesz szép a piskóta, sebj, pohárba vele! És ugye, hogy ínycsiklandó, ahogy látjuk a rétegeket a pohár oldalán?

Fő alkotóeleme a krém, de a selymes textúra mellé mindig kerül ropogós elem is. Jól mutatnak benne a friss vagy aszalt gyümölcsök, a magvak és ha még gazdagítani szeretnénk, akkor jöhet rá egy selymes öntet. **Tipp:** ha nem szeretnénk, hogy betöltés közben maszatos legyen a pohár oldala, használjunk habzsákot vagy egy uzsonnás tasakot, aminek levágjuk az egyik végét.

4. Crème brulée: Klasszikus francia desszert, amely egy vaníliás-tejszínes krémből és roppanó karamellrétegből áll össze. Egy olyan desszert, ami csak azért tűnik elkészíthetetlen különlegességnek, mert különleges a neve, mert francia, és mert az ember fél órán át keresi hozzá a karaktereket a billentyűzeten. Pedig ez a finom, karamelles desszert egyszerűen összeállítható, simán belefér egy-egy hétköznapi estébe is. Crème brulée-t készíteni nem nehéz, még ha van is a receptjében egy-két fura, ám egyáltalán nem bonyolult technika. Gőzben sűrítjük, és a végén kicsit megégetjük a cukrot a tetején, egyébként pedig amolyan pudingféle ez is, csak egy kicsit finomabb.

5. Mézes vagy karamelles Muffin: Amilyen könnyű elkészíteni, pont annyira ellenállhatatlan ez a sütemény. Az alapmuffin pillanatok alatt készül, de ha több időnk van, vagy esetleg gyerekzsúrra készülünk, készíthetünk a tetejére sokféle díszítést is. Kedvünkre ízesíthetjük, szórhatunk bele csokidarabokat, aszalt gyümölcsöt, diót, mogyorót és különböző krémekkel tölthetjük.

6. Mézes keksz: A tea és kávé mellé kötelező tartozék a keksz. Ha adventi

és karácsonyi időszakban készítjük, jól helyettesíti a mézeskalácsot, ha hasonló fűszerezést adunk hozzá. Ha sütipecsétet használunk a kekszek kivágásához, máris elkészülhetnek a jól ismert mesekekszek. De készíthetjük a mézes kekszet más fűszerezéssel is, így az év bármely szakában finom édességünk lesz, ami ráadásul hosszú ideig eláll. Kerülhet bele dió, csoki, mazsola, de fűszerezhetjük gyömbérral is. Bemártathatjuk csokiba, de össze is ragaszthatjuk különböző krémekkel.

A fentiek ötleteket nyújthatnak ahhoz a versenyhez, amelybe egyházak, egyesületek, iskolák szervezett csapatainak benevezését várjuk. Minden benevezett süteményből egy-egy szeletet, pohárdesszertből egy adagot kérünk a zsűri asztalához leadni. Mindenfajta süteményt külön kell tálalni a versenyben. A benevezett süteményekhez kérjük a receptet is mellékelni. A desszerteket három tagú zsűri fogja értékelni, és minden kategóriában a legjobbat fogja díjazni.

A vásár

A vásárra bármilyen más házilag elkészített süteményt hozhatnak a csapatok. Úgy, mint az elmúlt években is, a csapatok a sátor területén kiválasztanak egy asztalt, amelyre elképzelésük és ízlésük szerint tálalják a hozott süteményeket.

Eddigi tapasztalataink alapján azt mondhatjuk, hogy a szépen díszített és ízlésesen tálalt sütemények vonzották a vásárlókat, és nemcsak ízekben, hanem látványosságban is gazdagították a rendezvényt. A szép tálalást bárki értékelheti, de a zsűri nem adhat pontot érte a csapatnak.

Kérjük ügyeljenek a hozzávalók minőségére!

A jelentkezéseket **szeptember 15-ig** várjuk. Kérjük, jelentkezéskor adják meg a csapatban résztvevők számát is. Jelentkezni lehet a következő személyek-

nél: Tóth Sára: 0755 208 749; Hlavathy Zsuzsanna: 0746 029 114.

Figyelem! Az idei év újdonsága a rendezvény időpontja. A süteményeket **szombaton, szeptember 28-án**, 13 és 14 óra között fogjuk kiállítani a Csángó Alapítvány udvarán kijelölt sátorban. A süteményeket szállító járművekkel be lehet jönni az udvarba a sátor bejáratáig, a hátsó kapunál annak érdekében, hogy a sok finomság épségben kerülhessen a kiállításra. Lerakodás után az autóval el kell hagyni az udvar területét.

Várjuk nagy szeretettel a jelentkezéseket!

HÉTFA L U HÍREK

Idén is lesz jótékonyági Barcasági Focikupa a 28. Szent Mihály Napok keretén belül, amely szeptember 28-án, szombaton, 10 órakor veszi kezdetét. Ezúttal a George Moroiu középiskola magyar tagozatának épületjavítására fordítjuk a jelentkezésből begyűlt összeget. A focikupa felelőse Jakab Zoltán, akinél jelentkezni lehet. Több információért a 0753416812 telefonszámot lehet hívni.

2024. szeptember 29-én, vasárnap 17 órától tartják a türkösi Szent Mihály plébániatemplom búcsúünnepét. A négyfalusi katolikus hívek szeretettel várnak mindenkit a templom főünnepének szentmiséjére.

Az Erdélyi Mesterségek Ünnepét idén második alkalommal rendezik meg a marosvásárhelyi várban 2024. szeptember 21-22-én. A 10 éves Barcasági Csángó Kézművesek Egyesületének több tagja is jelen lesz a tagok termékeivel, de foglalkozásokat is tartanak majd. A rendezvény középpontjában idén a játékok állnak.

• HLA VATHY ZSUZSÁ NNA

A BGA 2023-AS TÁMOGATÁSA A BCSA-NAK

A Barcasági Csángó Egyesület (Alapítvány) először 2012-ben részesült a Bethlen Gábor Alap támogatásában, azóta pedig folyamatosan, így a 2023-as évben is. Az intézmény az alábbi három kategóriában pályázott és nyert támogatást: 1. az I. Oktatási alprogram - A Gondoskodó Nemzet Program oktatási célú tevékenységeinek támogatása keretében az egyesület eszközbeszerzésére; 2. a II. Kulturális alprogram - A Gondoskodó Nemzet Program kulturális célú programjainak és rendezvényeinek támogatása keretében az Egyesület hagyományörző programjainak megvalósulására; 3. a meghívásos pályázati program (2023) keretében pedig a barcasági szóróanyagközpont működési és beruházási költségeinek pótlására.

A 2023-as pályázati év egyik kiemelkedően fontos eredménye az 1.100.000 forint eszközbeszerzési támogatás, amelyet az alapítvány az Oktatási alprogram - A Gondoskodó Nemzet Program oktatási célú tevékenységeinek támogatása keretében *Az egyesület eszközbeszerzésének támogatása* címmel pályázott és nyert meg. E pályázat keretében sikerült támogatni a négyfalusi Zajzoni Rab István Középiskola azon igényét, hogy legyen az iskolában sulirádió. A pályázat keretében hangfalakat (kül- és beltéri), keverőpultot és mikrofonokat vásároltunk. Ez a beruházás már több éve váratott magára, ugyanis a diákok régebb kifejtették igényüket és jelezték, hogy mindent megtesznek majd annak működtetésére, amennyiben a rádió megvalósulhat. Továbbá a támogatásnak köszönhetően bővült az egyesület eszköztára is: 35 kültéri ülőlehetőséggel (megszemélyesített babzsákokkal és napozószékekkel), ezáltal a kültéri események minőségében egy jelentős változás következett be, illetve vásárolhattunk egy vetítőt, ezzel lecserélve a már 10 éve működő és már nagyon gyenge minőségű videoprojektort.

A Kulturális alprogram - A Gondoskodó Nemzet Program kulturális célú programjainak és rendezvényeinek támogatása keretében *Az egyesület hagyományörző programjainak támogatása* című pályázata során 800.000 forintot nyertünk. A programnak köszönhetően a 27. Szent Mihály Napok keretében a népi játékokat bérelhettünk két napra, valamint egy

gyerekkoncertet is megvalósíthattunk a Barcaság gyerekeknek-animáció bemutatója alkalmából. Mindkét program sok gyereket és szülőt mozgatott meg, és mindkét esetben emelte a programok színvonalát, úgy minőségben, mint változatosságban.

A 2023-as meghívásos pályázat keretében az egyesület 6.000.000 forint támogatást nyert, amelyet kimondottan a működtetésre és infrastrukturális fejlesztésre fordította ebben az évben is. A korábbi évek során is, mint ahogy a 2023 márciusa és 2024 augusztusa között is ez az összeg fedezte az ügyintéző és a könyvelő éves bérét. Ezen hozzájárulás nélkül az egyesület nem tudhatna egy állandó munkatársat biztosítani, és ennek hiányában az elmúlt tíz év fejlődése is elmaradt volna. Köszönet és hála ezért a támogatásért, amelynek a tízéves folytonossága egy igazi mentőövet jelentett, és általa olyan fejlesztések valósultak meg, amelyek az egyesületet visszahelyezték a közösség középpontjába, élettel töltötték meg, és a közösségi élet egyik alappillérvé fejlesztették. Ugyanakkor ebben a támogatási periódusban sikerült komolyabb infrastrukturális fejlesztéseket is megvalósítani. Az egyesület épületének melegítését és meleg vizét szolgáló fűtőházban 2007-ben szerelték be az akkor korszerűnek számított cirkó-kazánt. Az évek folyamán az egyesület tevékenysége bővült, folytonos lett, és a meglévő felszerelés nehezen fedezte a víz-, illetve hőszükségletet. Több éves várakozás után az idén a meglévő gázkazán és bojler mellé sikerült egy újabb kazánt és bojler vásárolni, felszerelni és üzembe helyezni.

Minden egyes beérkezett támogatás többszörösen hasznosult, és olyan lehetőségeket biztosított a magyar közösségek fejlődésének, amely csupán közösségi erőből aligha valósult volna meg. A Bethlen Gábor Alap támogatása pedig kiemelten fontos és hasznos, mert az egyesület működésének folytonosságát biztosítja, ezen keresztül pedig egy közösség fejlődését, identitásának erősítését is. Köszönjük a támogatást!

• DR. BENCZE MIHÁLY

EMLÉKEZZÜNK NAGY ERZSÉBET TANÁRNŐRE

Nagy Erzsébet tanárnő családja Csernátfaluban a szomszédságomban lakott, Levente és Bandi gyerekeivel együtt nőttünk fel, óvodától a líceum végéig. Utcáink 30 személyes gyerekcsapata, a tanulságos „történelmi” játékokat a szénaréten élte át, seregünk mindig győzött és nem értettük, hogy nagyszüleink, hogyan tudták elveszíteni az első világháborút. A tanárnő „csapatunknak” mindig történelmi hőseinkről mesélt, tanulságos eseteket. A 3-as számú általános iskolában a tanárnő férje Zátyi Lajos még igazgatónk is volt, vele ebben a minőségben is megismerkedtünk. A hosszúfalusi Elméleti Líceumban Nagy Erzsébet osztályfőnököm lett, és a történelmet is ő tanította. A magyarságtudatunkat neki is köszönhetjük. 1973-ban, érettségi után, szétvált az osztályunk, mindenki megvalósította életcélját. A tízéves, húszéves stb. találkozók újra összehozták az osztályt, Nagy Erzsébet büszke volt ránk, „osztályfőnöki órái” életünk következő szakaszára készített fel minket. Lássuk a családja történetét.

1919 márciusában „kitört” a Tanácsköztársaság. A Károlyi Mihály-féle bolsevik kormány hazahívja a frontról a harcoló katonákat és le is fegyverezi őket. A börtönből szabadulók Kun Béla májustól megtorlásokat vezet be, többek között a magyar csendőrséget bünteti meg példátlan módon. Több egységet is kirendelnek Pest határába, fegyvereiket elveszik, gödröket ásatnak velük és megtizedelik őket. A sorban két Kézdivásárhely mellőli Szászfaluból származó kakastollas is várja végzetét: Jakabos Béla és Nagy András. Egymás kezét szorítva, Jakabos, aki nős volt és két kislány apja

(Margit és Gizella) megkéri Andrást, hogy viselje gondját családjának, ha őt lövik a gödörbe. És a sors nem kegyelmezett neki. Felesége Erőss Gizella (Erőss József tanító édesapjának testvére) kesve tudja meg férje halálát, soká telik míg kiutazik a halotti bizonyítványt rendezni. András, ki közben újra csendő, állja szavát és feleségül veszi az özvegyet. 1921-ben esküsznek meg Budapesten. A román kormány nem engedi hazatérni a csendőrt, így felesége ingázik Kézdivásárhely és Budapest között. Ottléte alatt szüli meg lányát, Erzsébetet, a Szlovák határ melletti kislaluban, Vámosmikolán 1922. szeptember 3-án. András csak 1923-ban térhet vissza szülőfalujába, ahol gazdálkodással foglalkozik. Még születik két gyermekük, Mária és András.

Testvéreiről: legnagyobb nővére, Margit, Udvarhelyen végzett tanító képzőt. 1941-42 között Wass Albert gyerekei mellett nevelőnő a cegői birtokon. Férjével együtt (Jancsó Gyula) még a háború alatt Magyarországra telepednek ki, Dunapatalyra, ahol három gyerekük születik. Gizella nővére az elemi osztályok után Szászfaluban marad, háziasszony és gazdálkodik. Kétszer is férjhez megy. Két gyereke születik. Mária húga szintén Udvarhelyen végezte a tanító képzőt. Besztercére ment férjhez, ahol nyugdíjas koráig magyar iskolákban tanít. Két gyermek édesanyja és komoly magyar vonatkozású társadalmi munkát végzett befogadó városában, amire az akkori Securitate is felfigyelt. Ami még érdekes, gyöngéd szájak fűzték 1942-ben egy honvéd hadnagyhoz, ki náluk volt bekvártélyozva.

(Folytatása a 4. oldalon.)

35 éves találkozó, Nagy Erzsébet és Bencze Mihály, 2008-ban

• DR. BENCZE MIHÁLY

EMLÉKEZZÜNK NAGY ERZSÉBET TANÁRNŐRE

(Folytatás a 3. oldalról.)

Ez a románc több mint 40 év múlva folytatódik, amikor az immár két özvegy újra egymásra lel. András volt a legkisebb és az egyetlen fiú a családból. Ő 1944-ben érettségizett le Kézdivásárhelyen és utána rögtön jelentkezett önkéntesnek más osztálytársával együtt, úgynevezett levante katonák lettek. Szeptember folyamán Ausztriában foglyul esik és az Atlanti óceán partján francia fogolytáborba kerül. Sajnos, nem bírja a tábori nélkülözéseket és egyszerűen éhen hal a nagy kultúr-országban. A hírt egy falubelije hozza, aki onnan szabadult. Mária nővére 1985-ben felkereste az óceán partjára épített mauzóleumot, ahol Andreas von Nagy bejegyzés alatt urnát is talált. Egy marék földet vitt oda és hozott onnan.

Nagy Erzsébet elemi osztályait falujában Kézdiszászfaluban végzi, tanítója Hordos Attila keze alatt. A gimnáziumot és a középiskolát a Kézdivásárhelyi Római Katolikus Gimnáziumban végzi. Tanárai többek között Fülöp Kálmán, Nagy Gyula, Szabad László és Mária Ferenc. 1945-ben érettségizik. Mindközben háborús évek vannak. Kitörő örömmel fogadják 1940-ben a magyar honvédség bevonulását, még tiszteket is kvártélyoznak. Apja András ismét kakastollas csendőr lesz a magyar világ alatt. 1944-ben bevonulnak az oroszok Bereck felől, a család női tagjai a Kézditől 20 km-re levő Dálnokra menekülnek. A család újraépíti a szétdúlt gazdaságot, de az újra alakult román kormánytól semmi támogatást nem kapnak. Erzsébet 1946-ban sikeresen felvételizik a kolozsvári Babeş-Bolyai Egyetemre, történelem-néprajz szakra. Orvos szeretett volna lenni, de eltanácsolták bizonyos szív problémák miatt. 1949-ben a család 4-5 hektár termőföld miatt kulák listára kerül, Erzsébetet kirúgják az egyetemről. Egy év kihagyás után visszaveszik az egyetemre és folytatja tanulmányait. Bentlakást nem biztosítanak neki, Márton Áron püspök személyes közbenjárására az apácánál kap szállást. 1950-ben államvizsgázik. Első munkahelye Kökösbe viszi Szentgyörgy mellé, mivel 1849-es szabadságharcban itt esik el eszményképe Gábor Áron, az ágyúöntő. Itt ismerkedik meg Zátyi Lajossal, későbbi férjével. Összeházasodnak és Négyfaluba (az akkori Szecselevárosba) költöznek 1950-ben. Erzsébet történelmet tanít a hosszúfalusi általános iskolában, Lajos (aki román szakos

tanár) az Építészeti Líceum tanára és aligazgatója lesz. Közrejárásukra a Brassó tartományi tanfelügyelőségnél, létrehozzák Hosszúfaluban az első elméleti líceumot. Persze, az engedély úgy szól, hogy párhuzamosan román kilencedik osztály is indul. Az első osztályok a hosszúfalusi Kós Károly-féle épületben kaptak helyet. Ahhoz, hogy a tanítás működhessen, két dologra volt szükség. Elsősorban diákokra. Mivel nem került ki a városból a megfelelő számú tanuló (ne feledjük el, hogy a már működő magyar iskolák Brassóban, kemény konkurenciát jelentettek a négyfalusi oktatás számára), vidékről is kellett diákokat toborozni. Erzsébetnek és Lajosnak nagy szerepe volt, hogy Erdővidékről, Háromfaluból, Kovásznáról vagy Kézdi székéről meg Kökösből sikerült szép számban diákokat toborozni. Ez már nem is pedagógus munka, hanem inkább anyanyelvi toborzás és oktatás. Mivel sok volt a vidéki diák, bentlakást is kellett szervezni, szerezni. Ezt Lajos járja ki a hatóságoknál. Az első menza hosszúfaluban az erdő alatt az úgynevezett Kolcság házban működött. Az elején csak magyar ajkú gyerekek laktak itt. Másodsorban egy jól felkészült és lelkes tanári gárdára is szükség volt. Így került az iskolához Magdó István, Nagy Béla, Gazdag Árpád, Grigercsik Ilona, Benedek István, Bázsa Noémi, Oláh János, Barkó Anna, Harai Margit, Keresztes Éva, akik még a 70-es években is meghatározó káderei voltak a líceumnak. Nagy Erzsébet első sorban történelmet tanított, de volt, amikor latint vagy lélektant oktatott. Osztályfőnök is volt az évek alatt. Ami még ide tartozik: az ideológiailag megszépített történelmi könyvek szerint adta le a leckéket, de óra végén (ezt nem kell jegyezni-mondta) egy pár szóval ismertette a valós történelmi tényeket is. Mindig erős volt az igazság érzete és szókimondó lévén 8-ik és 12-ik osztályokban nem vállalta a Románia történelme oktatását, mondván, hogy ő hazugságot nem tanít. Ezért sose kérték, hogy álljon be a pártba. Két gyereke született: András és Levente. András (Bandi) 1952-ben született, iskoláit a hosszúfalusi iskolában és líceumban végezte. Szembenben közoktatási jogot végzett és Kézdivásárhelyen a helyi tanács jegyzője, nyugdíjazásig. Felesége Olga, szintén kézdivásárhelyi. Két lánya született, Réka és Csilla. Unoka kettő van, Vivien és Tamás. Levente 1955-ben született. Iskoláit a csernátfalusi 3-as számú általános iskolában és a hosszú-

falusi líceumban végzi, ahol édesanyja is tanítja. Katonáság után a brassói egyetem gépészmérnöki szakára felvételizik, ahol 1982-ben államvizsgázik mint hegesztő mérnök. A kinevezése a székelyudvarhelyi Matrica gyárba szól. Közben megnősül, felesége Molnár Hajnalka (aki szintén gépészmérnök) is Udvarhelyre költözik. Tanári állást foglal el, kezdetben a Tamási Áron gimnáziumban, majd az Eötvös József szak líceumban, ahol műszaki tantárgyakat oktat. Levente még dolgozik három magánvállalatnál is, majd 2020-tól nyugdíjas. Két gyerekük van, Tibor és Annamária. Unoka szintén kettő van.

Életét meghatározza és végig kíséri a hit és a vallás. Erős katolikus közösségből származott és a templomba járást akkor sem mulasztja el, mikor állásából kirúgással fenyegetik. Vasárnap reggelente megfogja a kisebbik fiának a kezét, bebuszoznak Brassóba és rendszeresen részt vesznek a Kolostor utcai Péter-Pál nagy templomban a szentmisén. Ugyanis Brassóban kevesebben ismerték. Pedig 3-4 éven keresztül Brassóban is vállalt történelem órákat az Unirea Líceumban és a 4-es számú általános iskolában. Szabad idejében sokat olvasott. Az Előre újság napi átolvasása után esténként inkább történelmi könyveket olvasott. Napoleon vagy Rákóczi Ferenc életrajza, de kedvenc írói Wass Albert és Tamási

Áron is. Vakációkban a 60-as években kirándultak férjével a szocialista államokba: Szovjetunió, Lengyelország, NDK, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Bulgária. Magyarországra a rokonsághoz, ahányszor lehetett. Iskolai kirándulásokon is szervező volt: Adah-Kaleh szigete, Mamaiai nyaralás. 1975-ben ment nyugdíjba. Férje, Lajos, a brassói egyetemi kultúrháznál fejezi be aktív pályafutását, majd nyugdíjasként a türkösi katolikus parókián Gajdó Zoltán plébános ügyintézője. Több írása is megjelent a Katolikus Harangszóban, többek között az a történet is, amelyik apjával, Zátyi Illéssel történt meg az I. világháború végén. 1919-ben a lefegyverzett katonákat hazahívták az olasz frontról. Brassóban a román hadsereg fogságba vetette a Fellegvárban a honvédek egy részét. Egy fiatal hadnagy is köztük volt, Márton Áronnak hívták. Nem adta le oldalfegyverét, amiért komoly büntetés várt rá. Nagyapám (akkor 20 éves volt) a pisztolyt alkatrészre szedte és az ablakon keresztül jó messzire hajigálta, így talán megmentve a későbbi püspök életét. A 90-es években még együtt örvendenek a négy unokának, akik gyakran nyaralnak a türkösi nagyszülőknél. 1998-ban Erzsébet özvegy lesz, még 13 évet él, 2011 szilveszterekor temetik Lajos mellé, a türkösi római katolikus temetőbe. Emléke legyen áldott.

A Zátyi család: Levente, Erzsébet, Lajos, András.

